

Beleid zebrapaden oktober 2020

Inleiding

Mensen leggen enorm veel verplaatsingen wandelend af: de hond uitlaten, lopend naar de winkel in het dorp of met de kinderen naar de speeltuin. Ook in combinatie met ander vervoer worden er vele meters wandelend afgelegd, bijvoorbeeld naar de bushalte of de auto. Voetgangers zijn kwetsbare verkeersdeelnemers, zij hebben geen bescherming om zich heen zoals bestuurders in een auto. Daarom is het belangrijk een veilige omgeving te creëren om de voetgangers te beschermen. Een zebrapad lijkt bij uitstek een veilige oplossing voor de voetgangers, maar op sommige plekken is een zebrapad ongewenst.

In de praktijk blijkt dat automobilisten en fietsers nauwelijks stoppen voor zebrapaden, terwijl de voetgangers wel verwachten dat de bestuurders hen voorrang verlenen. Hierdoor bieden zebrapaden soms schijnveiligheid. Zebrapaden zijn daardoor niet op elke locatie wenselijk. In dit beleid wordt uiteengezet op welke locaties in Hollands Kroon zebrapaden wenselijk zijn en op welke locaties het verstandig is om zebrapaden tijdens onderhoud te verwijderen. Met als doel een duidelijke beleidslijn op te stellen om zo de verkeersveiligheid van de voetganger te verbeteren.

Het stuk is als volgt opgebouwd:

1. Uitleg over het zebrapad
2. Bevindingen uit de praktijk
3. Richtlijnen van het CROW
4. Toepassing zebrapaden in Hollands Kroon

1. Uitleg over het zebrapad

Het zebrapad wordt in de verkeerswetgeving een voetgangersoversteekplaats (VOP) genoemd, maar omdat in de praktijk deze term bijna niet gebruikt wordt, wordt in dit beleid de term zebrapad aangehouden. Het zebrapad heeft een juridische status, bestuurder van motorvoertuigen en fietsers moeten voetgangers en bestuurders van gehandicaptenvoertuigen verplicht voorrang geven.

Het zebrapad bestaat uit dwars op de weg aangebrachte witte strepen over de volle breedte van de rijbaan. De witte markering strepen zijn 0,5 meter breed, net als de tussenliggende afstand tussen de witte markering. De breedte van het zebrapad is ten minste 4 meter zodat het zebrapad goed zichtbaar is voor de verkeersdeelnemers. Het zebrapad moet zo gesitueerd worden dat de oversteeklengte zo klein mogelijk is. Bij het zebrapad moet verlichting aangebracht worden en het verkeersbord L2 geplaatst worden.

2. Bevindingen uit de praktijk

Een zebrapad is een onmisbaar element in de looproutes van voetgangers. Het zebrapad verbindt voetpaden en trottoirs met elkaar. Vooral kwetsbare groepen voetgangers, zoals ouderen, gehandicapten en kinderen hebben behoefte aan veilige oversteekvoorzieningen.

In de praktijk blijkt dat automobilisten en (brom)fietsers nauwelijks stoppen voor voetgangers die over willen steken bij zebrapaden. Daardoor nemen voetgangers vaak een passieve houding aan als ze bij een zebrapad staan. Hierdoor is het voor de bestuurders niet duidelijk of de persoon bij het zebrapad over wil steken. Als de automobilist stopt, maar de voetganger niet oversteekt, is er een grote kans dat de automobilist de volgende keer doorrijdt. Bovendien worden sommige zebrapaden nauwelijks gebruikt, waardoor een bestuurder die vaker deze route neemt er automatisch van uit kan gaan dat er geen overstekende voetgangers zijn. Als er dan opeens wel iemand oversteekt die niet oplet (want de voetganger verwacht voorrang te krijgen) kan dit grote gevolgen hebben.

Doordat in de praktijk blijkt dat de bestuurders nauwelijks stoppen voor zebrapaden, biedt het zebrapad in veel gevallen schijnveiligheid. Schijnveiligheid van zebrapaden maken een oversteek soms onveiliger. Als er geen zebrapad is moeten voetgangers beter opletten als ze oversteken en hierdoor is dit in sommige gevallen veiliger. Doordat bestuurders niet stoppen en zebrapaden soms op onlogische plekken liggen lijkt het alsof alle zebrapaden afgeschaft zouden moeten worden, maar dat is niet het geval. Op sommige locaties zijn zebrapaden namelijk wel veilig en wenselijk. Zebrapaden zijn wenselijk op locaties waar veel verkeer rijdt en waar veel voetgangers, met name kwetsbare voetgangers, oversteken. Bijvoorbeeld bij een school of een bejaardentehuis. Als een zebrapad op de juiste locatie en op de juiste manier is aangelegd zal het zebrapad de verkeersveiligheid van de voetgangers verbeteren.

3. Oversteekwijzer CROW

Om te onderzoeken of een zebrapad op een bepaalde locatie wenselijk is wordt allereerst de oversteekwijzer van het CROW geraadpleegd. In deze oversteekwijzer wordt onderscheid gemaakt van twee types locaties, nabij een kruispunt (bijlage 2) en op een wegvak (bijlage 3). In de oversteekwijzer spelen naast de locatie van het zebrapad nog drie aspecten een rol; het snelheidsregime van de weg, het aantal motorvoertuigen en het aantal voetgangers. Als het aantal voetgangers en motorvoertuigen op een bepaalde locatie niet bekend zijn kan een schatting worden gegeven. Als dit niet mogelijk is wordt op zo'n locatie tellingen gehouden om zo na te gaan of een zebrapad gewenst is.

Om te kijken of een zebrapad gewenst is wordt de oversteekwijzer van het CROW gevolgd, maar alleen het raadplegen van de oversteekwijzer is niet voldoende. Ook andere aspecten spelen een rol. Het zebrapad moet allereerst op een logische route geplaatst worden. Bijvoorbeeld op een looproute van een woonwijk naar de school. Daarnaast moet er bij een zebrapad goed zicht zijn op de overstekende voetganger. Daarom moeten alle zebrapaden in Hollands Kroon worden verlicht, de meesten zijn dat nu al. Voetgangers dragen vaak geen licht bij zich en zijn daardoor slecht zichtbaar in de donkere uren. Om het effect van zebrapaden te vergroten kunnen bovendien verschillende maatregelen getroffen worden. Er kunnen visuele maatregelen, zoals extra of meer opvallende verkeersborden geplaatst worden. Dit wordt per locatie bekeken.

Bij het aanleggen van een zebrapad moet er rekening worden gehouden met de oversteeklengte van het zebrapad. De oversteeklengte van het zebrapad moet bij een brede weg worden beperkt door een wegversmalling of een middengeleider. Er moet voorkomen worden dat voetgangers in één keer een lange afstand moeten oversteken. Het is daarom wenselijk om bij de aanleg van nieuwe zebrapaden op een 50 km/u weg een middengeleider te realiseren en op een 30 km/u weg een wegversmalling. Daarnaast moet het zebrapad logisch zijn. Het zebrapad moet daarom niet geplaatst worden bij een fietsoversteek waarbij de fietsers geen voorrang hebben, dit levert namelijk een onduidelijk verkeerssituaties op.

4. Toepassing zebrapaden in Hollands Kroon

In gemeente Hollands Kroon is de oversteekwijzer van het CROW leidend voor het beslissen of een nieuw zebrapad op een bepaalde locatie gewenst is. Zebrapaden worden toegepast op zowel erftoegangswegen (30 km/u) als gebiedsontsluitingsweg (50 km/u) binnen de bebouwde kom als er veel (kwetsbare) voetgangers oversteken en er veel motorvoertuigen rijden. Als een bestaand zebrapad niet aan de voorwaarden van het CROW voldoet wordt het zebrapad bij onderhoud van de weg waar mogelijk aangepast of verwijderd.

Als een nieuw zebrapad op een bepaalde locatie wenselijk is wordt deze aangelegd met dwars op de weg aangebrachte witte strepen over de volle breedte van de rijbaan. Bij het zebrapad wordt verlichting en het verkeersbord L2 geplaatst. Het zebrapad moet zo gesitueerd worden dat de oversteeklengte zo klein mogelijk is. Bij een brede weg wordt een wegversmalling of een midden geleider toegepast. In sommige gevallen zullen extra maatregelen toegepast worden om het zebrapad meer op te laten vallen.

Bijlage 1. Keuzemenu Oversteekwijzer

	Kruispunt	Ga naar schema kruispunt (bijlage 2)	Ja	Realiseer oversteek bij het nabijgelegen kruispunt (bijlage 2)
Ligt de oversteek bij een kruispunt of op een wegvak?				
	Wegvak	Ligt de oversteek dicht bij een kruispunt?	Nee	Ga naar schema wegvak (bijlage 3)

Bijlage 2. Schema Kruispunt

Gelijkwaardig kruispunt

30 km/u	Veel voetgangers >100 voetgangers of > 50 kinderen of ouderen per etmaal	Weinig voetgangers < 100 voetgangers of < 50 kinderen of ouderen per etmaal	Nauwelijks voetgangers < 25 voetgangers per etmaal
>400 mvt/spitsuur of > 100 mvt/spitskwartier	Voorrang (zebra) *	Voorrang (zebra) *	Geen voorziening
>200 mvt/spitsuur of > 50 mvt/spitskwartier	Voorrang (zebra) *	Geen voorziening	Geen voorziening
<200 mvt/spitsuur en < 50 mvt/spitskwartier	Geen voorziening	Geen voorziening	Geen voorziening

*Zebraaad alleen toepassen indien een aanwezige parallelle fietsoversteek ook in de voorrang ligt.

60 km/u	Veel voetgangers	Weinig voetgangers	Nauwelijks voetgangers
>200 mvt/spitsuur of 50 mvt/spitskwartier	Geen voorrang	Geen voorziening	Geen voorziening
<200 mvt/spitsuur en < 50 mvt/spitskwartier	Geen voorziening	Geen voorziening	Geen voorziening

Voorrangskruispunt

Max. snelheid < 50 km/u	Veel voetgangers	Weinig voetgangers	Nauwelijks voetgangers
Te kruisen arm: voorrangsweg	Voorrang (zebra) *	Geen voorrang	Geen voorrang
Te kruisen arm: zijweg	Voorrang (zebra) *	Voorrang (zebra) *	Geen voorrang

* Zebraaad alleen toepassen als er geen naastgelegen fietsoversteek is; eventuele fietsers die de voorrangsweg oversteken, maken gebruik van de rijbaan

Max. snelheid > 50 km/u	Ongeacht aantal voetgangers
Ongeacht te kruisen arm	Geen voorrang

Rotonde

Ongeacht aantal voetgangers > voorrang gelijk aan die van fietsers; bij fietsers in de voorrang: zebraaad

Bijlage 3. Schema wegvak

30 km/u	Veel voetgangers >100 voetgangers of > 50 kinderen of ouderen per etmaal	Weinig voetgangers <100 voetgangers of <50 kinderen of ouderen per etmaal	Nauwelijks voetgangers < 25 voetgangers per etmaal
>400 mvt/ spitsuur of > 100 mvt/spitskwartier	Voorrang (zebra) *	Voorrang (zebra) *	Geen voorziening
>200 mvt/ spitsuur of > 50 mvt/spitskwartier	Voorrang (zebra) *	Geen voorziening	Geen voorziening
<200 mvt/spitsuur of <50 mvt/spitskwartier	Geen voorziening	Geen voorziening	Geen voorziening

*Zebra pad alleen toepassen indien een aanwezige parallelle fietsoversteek ook in de voorrang ligt.

50 km/u	Veel voetgangers	Weinig voetgangers	Nauwelijks voetgangers
>1500 mvt/spitsuur of >375 mvt/spitskwartier	Verkeerslicht/ Ongelijkvloers	Verkeerslicht/ Ongelijkvloers	Ongewenst
>1000 mvt/spitsuur of >250 mvt/spitskwartier	Verkeerslicht/ Voorrang (zebra) *	Geen voorrang	Ongewenst
<1000 mvt/spitsuur of <250 mvt/spitskwartier	Voorrang (zebra) *	Geen voorrang	Ongewenst

*Zebra pad alleen toepassen indien geen parallelle fietsoversteek (uit de voorrang) aanwezig is.

60 km/u	Veel voetgangers	Weinig voetgangers	Nauwelijks voetgangers
>200 mvt/spitsuur of >50 mvt/spitskwartier	Geen voorrang	Geen voorziening	Geen voorziening
<200 mvt/spitsuur of <50 mvt/spitskwartier	Geen voorziening	Geen voorziening	Geen voorziening

70-80 km/u	Veel voetgangers	Weinig voetgangers	Nauwelijks voetgangers
>2000 mvt/spitsuur of >500 mvt/spitskwartier	Ongelijkvloers	Ongewenst/ Ongelijkvloers	Ongewenst
>1500 mvt/spitsuur of >375 mvt/spitskwartier	Geen voorrang/ Ongelijkvloers	Geen voorrang	Ongewenst
<1500 mvt/spitsuur of <375 mvt/spitskwartier	Geen voorrang	Geen voorrang	Ongewenst